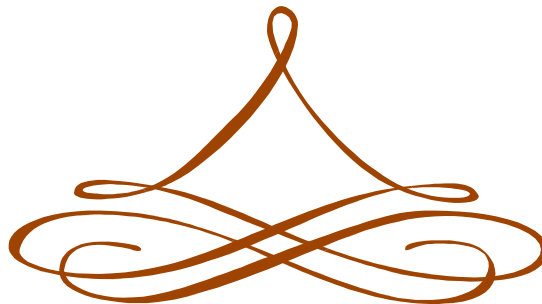

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК ТА
УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

***ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ:
ПОСТУП У ХХІ СТОЛІТТЯ***

**Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції
29 березня 2017 р.**

м. Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2017

УДК 330.101
ББК 65я43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Факультету соціально-психологічних наук та управління
(протокол № 8 від 27 квітня 2017 року)*

Економічний розвиток України: поступ у ХХІ століття: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції / укл. Підпригора Л.А. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 67 с.

Випуск тез наукових робіт викладачів та фахівців підготовлений за матеріалами І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економічний розвиток України: поступ у ХХІ століття», яка відбулася 29 березня 2017 року. На конференції були обговорені сучасні проблеми забезпечення економічного розвитку України та шляхи підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Представлені у матеріалах науково-практичної конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

Редакційна колегія

В.Б. Євтух чл.-кор. НАН України, доктор історичних наук, професор (**головний редактор**)

О.С. Падалка доктор педагогічних наук, професор

Л.А. Підпригора кандидат економічних наук, доцент

Ю.В. Бицюра кандидат економічних наук, доцент

© Редакційна колегія, 2017

© Автори статей, 2017

© НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017

ЗМІСТ

<i>Біла І.С.</i> Розвиток сучасного бізнесу та проблеми його державного регулювання в Україні.....	5
<i>Бицюра Ю.В.</i> Розвиток людського капіталу в Україні.....	8
<i>Гудзовата О.О.</i> Сучасний стан валютної складової фінансової безпеки України.....	11
<i>Ілюхіна В.В.</i> Основні фактори конкурентоспроможності національної економіки.....	14
<i>Ковальчук А.В.</i> Реформування податкової системи України в умовах децентралізації.....	18
<i>Луцак Р.Л.</i> Аспекти конкурентного середовища у вивченні концептуальних положень імпортозаміщення.....	21
<i>Манжула Є.В.</i> Роль корпоративної власності в утвердженні інноваційної моделі розвитку економіки країни.....	24
<i>Масний А.І.</i> Стратегічне управління фінансами як елемент загального управлінського процесу.....	28
<i>Нагорна В.О.</i> Особливості управління організаційним капіталом ВНЗ України.....	31
<i>Петришина Н.В.</i> Державні банки: світовий досвід та вітчизняні реалії.....	35
<i>Підпригора Л.А.</i> Корупційна складова тінізації державного сектора економіки України.....	39
<i>Рикова Н.В.</i> Економічна наука в Україні: принципи державного регулювання корпоративних відносин в сучасній ринковій економіці.....	42
<i>Сандугей В.В.</i> Проблема тінізації заробітної плати в Україні.....	45
<i>Сегіда К.Ю.</i> Критерії та технологічні механізми управління розвитком геодемографічної системи регіону.....	49
<i>Скиба М.В.</i> Удосконалення інституційного середовища розвитку підприємництва в контексті європейських перспектив.....	52

Соколова О.М. Трансфер інноваційних технологій як чинник зростання високотехнологічного укладу та структурних змін в економіці України.....55

Хом'яков Л.К. Принцип міждисциплінарності і новації в інформаційній базі економічного аналізу.....58

Шевчук В.О. Проблемні аспекти кластеризації економіки України.....62

*Петришина Н. В.,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ*

ДЕРЖАВНІ БАНКИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Процес трансформації економічної системи України виявився складним і суперечливим, породив низку теоретичних і практичних проблем у діяльності державних банків, зокрема: відсутність ефективних систем ризик-менеджменту та дієвої системи реструктуризації та стягнень; слабкий рівень диверсифікації кредитного портфелю; незбалансованість структурою пасивної бази банків, у тому числі відносно низькою часткою зовнішніх джерел фінансування; вплив зовнішніх факторів, які суттєво погіршили економічну ситуацію та знизили якість кредитного портфелю та портфелю застав. Сьогодні, саме державні банки відіграють ключову роль у банківському секторі України, від їх стану залежить фінансова стабільність у країні та національна фінансова безпека, особливо під час фінансово-економічних криз.

Згідно статті 7 Закону України “Про банки і банківську діяльність ” державний банк - це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі [1]. Основні проблеми діяльності державних банків: наявність політичного впливу на процес прийняття рішень; підміна корпоративного управління, що базується на кращих міжнародних практиках, директивним підходом з боку урядів, що зумовлює зниження ролі наглядових рад; розвиток банків, відмінний від покладених на них місій та пріоритетних напрямків діяльності, і як наслідок перетворення державних банків в універсальні банки.

Основні фактори успішності державних банків: незалежність наглядових рад та правління банків від політичної кон’юнктури; наявність інших акціонерів в капіталі банків (приватних інвесторів, МФО, тощо); орієнтація

банків на обслуговування комерційних клієнтів; ефективні операційні моделі та функціональні структури банків порівняльні з приватними банками [2].

Частка активів державних банків на українському банківському ринку становить близько 26%. На її зростання вплинули кризові процеси 2008-2009 років (обмежене кредитування українського бізнесу дочірніми банками іноземних банківських груп) та економічна і політична ситуація 2014-2015 років (фактичне призупинення кредитування з боку приватних банків). Станом на кінець третього кварталу 2015 року кредитний портфель державних банків становив 231 млрд. грн. (з урахуванням резервів) та був сформований в основному за рахунок кредитів корпоративним позичальникам. Фінансовий стан банків характеризується високим рівнем проблемної заборгованості (на кінець третього кварталу 2015 року – близько 89 млрд. грн. було сформовано резерви під знецінення кредитів та заборгованість клієнтів) та, як наслідок, значною збитковістю (на кінець третього кварталу 2015 року чистий збиток перевищив 13 млрд. грн., чистий збиток за 2014 рік склав близько 26 млрд. грн.). Власний капітал банків знаходиться на рівні 31 млрд. грн., а загальний розмір активів становить близько 339 млрд. грн. [2].

Станом на 01.03.2017 у Державному реєстрі банків зареєстровано 93 банки, з яких 38 - з іноземним капіталом. Міністерство фінансів України визначає 4 державні банки: Укрексімбанк, Ощадбанк, Укргазбанк та ПриватБанк. Так, станом на 01.10.2016 розмір активів ПриватБанку становив 271,8 млрд. грн., тому банк посідає 1-е місце у банківській системі за цим показником. Ощадбанк на 01.07.2015 мав 148,15 млрд. грн. активів та посідав 2-е місце у банківській системі за їх розміром. Укрексімбанк на 01.07.2015 мав 144,55 млрд. грн. активів та посідав 3-е місце. Укргазбанк на 01.10.2016 мав розмір активів у 57,9 млрд. грн. і посідав 4-е місце у банківській системі [3].

Міністерство фінансів за участі Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Міжнародної фінансової корпорації та Європейського банку реконструкції та розвитку розробило «Засади стратегічного реформування

державного банківського сектору». Пріоритет розвитку на період 2016-2025 років надається збільшенню вартості банків, що відповідає довгостроковим інтересам платників податків, а саме за рахунок: покращення фінансових результатів банків, а не додаткової капіталізації з боку держави; дотримання принципу самоокупності разом із застосуванням керівництвом банків зважених кредитних політик; не допущення застосування директивного стилю у взаємовідносинах Уряду з банками; встановлення відповідальності керівництва банків за підтверджені збитки внаслідок прийняття недобросовісних бізнес-рішень або прийняттям надмірного ризику; розподіл державних банків на дві категорії: системоутворюючі (Ощадбанк та Укрексімбанк) та несистемоутворюючі (всі інші банки) та ін. [2].

Аналіз міжнародного досвіду свідчить про наявність різних підходів до місця і ролі державних банків у банківському секторі. В обставинах суттєвого погіршення економічної ситуації дії урядів, переважно спрямовані на надання додаткової ліквідності банкам, яка в свою чергу може використовуватись для підтримки окремих визначених державою програм.

Більш ніж у 30 країнах світу, у тому числі в Німеччині, Іспанії, Швеції, США, Японії, Південній Кореї, Китаї, Індії, Чехії, Росії, Білорусі, Бразилії, Мексиці тощо, створені та діють як інструмент економічної політики держави - банки розвитку. Основними джерелами фінансування є цільові бюджетні кошти, міжнародні кредити та емісія власних цінних паперів. Провідні банки розвитку перебувають у державній власності, підпорядковуються центральним органам державної влади та мають певні пільги в оподаткуванні.

До пріоритетних напрямів діяльності вітчизняного банку розвитку мають відноситися: стимулювання ресурсозберігаючих виробництв; розвиток потенціалу регіонів; фінансування проектів, що сприятимуть подоланню технічної відсталості та оновленню виробничого апарату; фінансування виробництв, які здатні поліпшити експортний потенціал України та в майбутньому сприятимуть притоку інвестицій у країну; підтримка

національних виробників з метою збільшення конкурентних переваг відносно іноземних конкурентів. Процвітання нашої держави, формування сучасної, прогресивної та ефективної структури національного господарства, реалізація наукового потенціалу країни можливі лише завдяки чіткій державній стратегії у цьому напрямі [4, с. 68]. Реалізація даної стратегії має бути покладена передусім на банк розвитку, який має забезпечити реальний сектор економіки фінансовими ресурсами, що необхідні для підвищення його конкурентоспроможності, розширення виробничого потенціалу України.

Використані джерела:

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 №2121-III [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної ради України / Законодавство України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

2. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/SOB_strategy_01_15_11022016.pdf

3. Міністерство фінансів України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/derzhavni-banki-ukraini>

4. Шкадюк В. Б. Світовий досвід діяльності державних банків розвитку: висновки для України // Економіка та держава. - №10. – 2009. - 67-70.